

URZĄD STATYSTYCZNY W WARSZAWIE
ul. 1 Sierpnia 21, 02-134 Warszawa

Informacja sygnałna

Data opracowania 31.08.2012 r.

Kontakt: e-mail: sekretariatUSWAW@stat.gov.pl
tel. 22 464 23 15, 22 464 23 12
faks 22 846 76 67

Internet: www.stat.gov.pl/warsz

DZIAŁALNOŚĆ PLACÓWEK OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH, RODZIN ZASTĘPCZYCH I STACJONARNYCH ZAKŁADÓW POMOCY SPOŁECZNEJ W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM W 2011 R.

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła.

Źródłem informacji wykorzystanych do opracowania były wyniki badań prowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny na formularzach:

- PS-01 - sprawozdanie placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- PS-02 - sprawozdanie rodzin zastępczych,
- PS-03 - sprawozdanie zakładu stacjonarnego pomocy społecznej.

Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych w niektórych przypadkach sumy składników mogą nieznacznie różnić się od podanych wielkości „ogółem”.

* * *

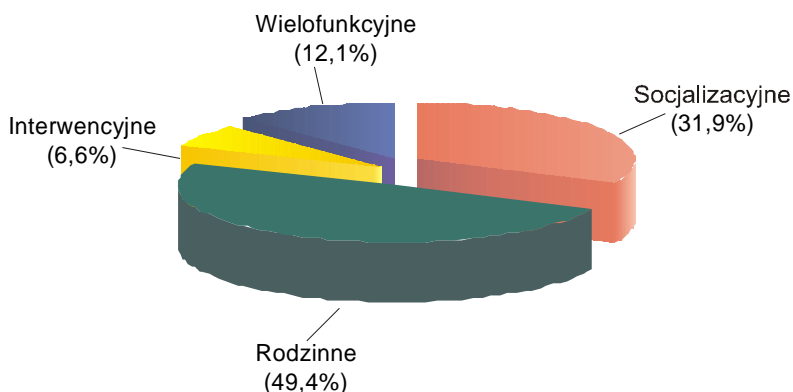
PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE

Placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz rodziny zastępcze sprawują opiekę nad dziećmi i młodzieżą pozbawioną całkowicie lub częściowo opieki ze strony rodziny naturalnej.

Według stanu w dniu 31 XII 2011 r. na terenie województwa mazowieckiego funkcjonowały 344 placówki wsparcia dziennego oraz 91 placówek całodobowych, w tym: 45 placówek rodzinnych, 29 socjalizacyjnych, 6 interwencyjnych. Ponadto działało 11 placówek wielofunkcyjnych całodobowych, łączących działania socjalizacyjne, interwencyjne oraz realizujących działania przewidziane dla placówki wsparcia dziennego.

Struktura całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych w 2011 r.

Stan w dniu 31 XII

Placówki całodobowe najczęściej prowadzone były przez samorząd powiatowy (37 placówek, tj. 40,7%) oraz miasta na prawach powiatu (36 placówek, tj. 39,6%). W placówkach wsparcia dziennego głównym organem prowadzącym były stowarzyszenia (147 placówek, tj. 42,7%) oraz samorząd gminny (108 placówek, tj. 31,4%).

Tabl. 1. **Placówki opiekuńczo-wychowawcze według typów placówek**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Placówki	Miejsca	Wychowankowie
Placówki całodobowe 2010	90	2144	2143
2011	91	2003	2021
Socjalizacyjne.....	29	939	962
Rodzinne.....	45	378	356
Interwencyjne.....	6	144	162
Wielofunkcyjne.....	11	542	541
Placówki wsparcia dziennego 2010	352	12828	10982
2011	344	11695	9978
Opiekuńcze.....	319	10823	9305
Specjalistyczne.....	25	872	673

Liczba placówek całodobowych w ostatnim roku wzrosła (o 1 placówkę), natomiast liczba miejsc w tych placówkach zmniejszyła się (o 6,6%). Powodem spadku liczby miejsc było prawdopodobnie dostosowanie do standardów określających, że w placówce jednocześnie nie powinno przebywać więcej niż 30 dzieci.¹ Na dostosowanie się do wymaganego standardu placówki miały czas do końca grudnia 2011 r.

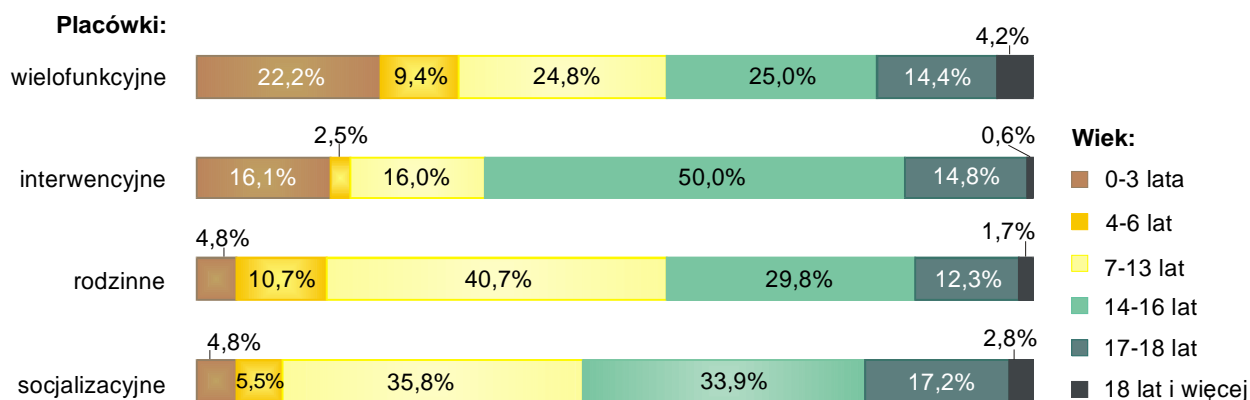
Odnotowany spadek liczby miejsc w placówkach całodobowych wpłynął bezpośrednio na spadek liczby wychowanków. W 2011 r. liczba wychowanków była niższa o 5,7% w stosunku do 2010 r. Najwięcej wychowanków zostało objętych opieką w placówkach socjalizacyjnych (962 osoby, tj. 47,6%) oraz wielofunkcyjnych (541 osób, tj. 26,8%).

Wśród 2021 wychowanków placówek całodobowych więcej było chłopców (1049) niż dziewcząt (972), a najliczniejsze grupy stanowili wychowankowie w wieku 7-13 lat (649 osób, tj. 32,1%) oraz w wieku 14-16 lat (648 osób, tj. 32,1%). Dzieci najmłodsze do 3 lat włącznie (209 osób), stanowiły 10,3% ogółu wychowanków, z czego większość (120 dzieci) umieszczone były w placówkach wielofunkcyjnych (22,2% mieszkańców tych placówek). Najmniej wychowanków placówek całodobowych stanowiły osoby pełnoletnie kontynuujące naukę (57 osób). Osoby te przebywały w większości w placówkach socjalizacyjnych (47,4%).

¹ Liczbę miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych określa się zgodnie z przepisem art. 154 ust. 7a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.).

**Struktura wychowanków całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych
według wieku i typu placówki w 2011 r.**

Stan w dniu 31 XII

W całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych opieką objęto 121 osób przewlekle chorych i 146 osób niepełnosprawnych. Największy udział przewlekle chorych i niepełnosprawnych odnotowano w placówkach socjalizacyjnych: odpowiednio – 39,7% i 41,8%. Na podstawie orzeczenia sądu przyjęto 1758 osób, które w większości trafiły do placówek socjalizacyjnych, gdzie stanowiły 82,0% wszystkich podopiecznych. Spośród wszystkich wychowanków placówek całodobowych 18,5% stanowiły półsieroty, a 2,4% sieroty.

Dzieci i młodzież umieszczone po raz pierwszy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (1121 osób) stanowiły 55,5% ogółu wychowanków. W placówkach wielofunkcyjnych udział tych osób w ogólnej liczbie podopiecznych wyniósł 64,3%, w socjalizacyjnych – 57,9%, w interwencyjnych – 87,7%, a w rodzinnych – 20,8%.

W stosunku do roku 2010 zmniejszyła się o 133 osoby, tj. o 10,6% liczba wychowanków umieszczonych po raz pierwszy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Wzrosła natomiast liczba osób przebywających w placówkach interwencyjnych powyżej 3 miesięcy o 4,5% (z 447 osób w 2010 r. do 467 w 2011 r.).

W ciągu roku 1132 wychowanków w wieku do 18 lat opuściło z różnych powodów całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze. Najliczniejszą grupę stanowili podopieczni (343 wychowanków), którzy powrócili do rodziny naturalnej. Do innych placówek opiekuńczo-wychowawczych trafiło 230 wychowanków, 184 zostało umieszczonych w rodzinach adopcyjnych, a 148 w rodzinach zastępczych. W przypadku placówek rodzinnych 41,1% wychowanków trafiło do rodziny adopcyjnej, a 35,7% powróciło do rodziny naturalnej. Z placówek socjalizacyjnych, interwencyjnych i wielofunkcyjnych najwięcej wychowanków powróciło do rodziny naturalnej – odpowiednio 39,9%, 29,5% oraz 24,5%.

Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze w ciągu roku opuściło również 181 osób w wieku powyżej 18 lat. Spośród nich 86 powróciło do rodziny naturalnej, a 83 założyło własne gospodarstwo domowe.

Na terenie województwa mazowieckiego działały także placówki świadczące opiekę dzienną, w których w ciągu 2011 roku przebywało 9978 wychowanków. Większość podopiecznych (93,3%) korzystała ze wsparcia w placówkach opiekuńczych. Placówkiienne swoję opiekę objęły 459 osób niepełnosprawnych, przy czym 262 osoby korzystały z pomocy placówek opiekuńczych.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze w swojej działalności wspierane są pracą wolontariuszy. W 2011 roku we wszystkich typach placówek na terenie województwa mazowieckiego pomoc taką świadczyło 1258 osób, z czego 1014 wolontariuszy pracowało w placówkach wsparcia dziennego, a 244 w placówkach całodobowych. W ciągu ostatniego roku liczba wolontariuszy ogółem zwiększyła się o 3,0%, co może być związane z faktem, że rok 2011 został ustanowiony Europejskim Rokiem Wolontariatu. Wśród wolontariuszy pracujących w placówkach wsparcia dziennego ich liczba wzrosła o 8,6%, spadł natomiast (o 15,0%) udział wolontariuszy w placówkach całodobowych.

RODZINY ZASTĘPCZE

W końcu 2011 roku na terenie województwa mazowieckiego funkcjonowały 3983 rodziny zastępcze zapewniające na określony czas opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. W porównaniu ze stanem sprzed roku liczba rodzin zmniejszyła się o 29 (o 0,7%), a spadek ten dotyczył głównie rodzin spokrewnionych z dzieckiem (o 32 rodziny, tj. 0,9%).

Dla 2442 rodzin organem prowadzącym był samorząd powiatowy, a dla 1541 miasto na prawach powiatu.

Tabl. 2. **Rodziny zastępcze i dzieci w rodzinach zastępczych według typu rodziny**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Rodziny zastępcze		Dzieci w rodzinach zastępczych ^a	
	razem	w tym na wsi	razem	w tym w wieku 0-3 lata
OGÓŁEM 2010	4012	1218	5523	379
2011	3983	1221	5569	421
Spokrewnione z dzieckiem.....	3349	979	4375	255
Niespokrewnione z dzieckiem	503	178	670	59
Zawodowe niespokrewnione z dzieckiem	131	64	524	107
wielodzietne.....	72	45	341	32
specjalistyczne.....	19	5	37	4
o charakterze pogotowia rodzinnego.....	40	14	146	71

a Dzieci do lat 18.

Funkcję rodziny zastępczej pełniły 2020 małżeństwa i 1963 osoby samotne. Rodziny, do których przyjęto jedno dziecko stanowiły 74,0%, dwoje – 17,7%, troje – 5,4%, czworo i więcej dzieci – 2,9%. Większość stanowiły rodziny spokrewnione z dzieckiem (84,1% ogółu), w których wychowywało się 78,6% ogółu dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.

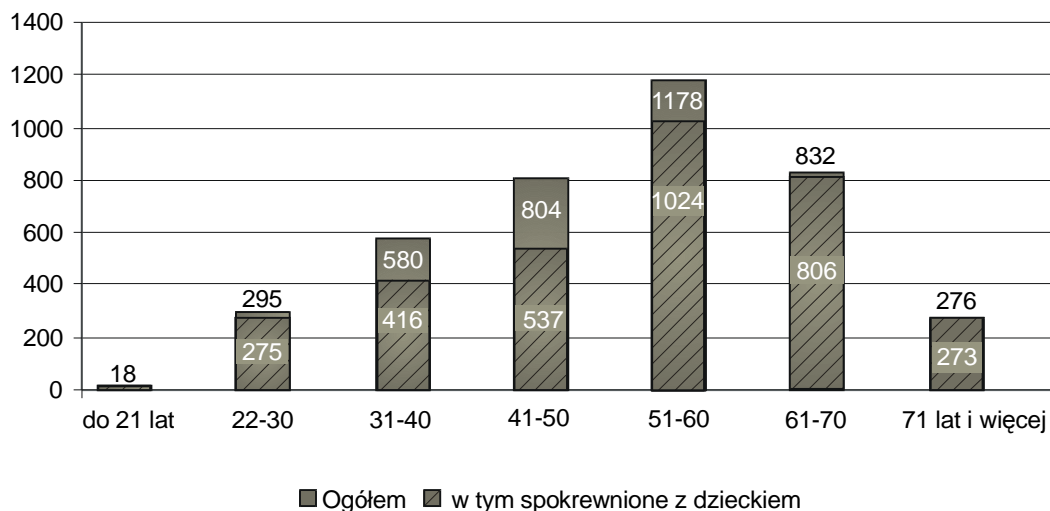
W końcu grudnia 2011 r. w rodzinach zastępczych przebywało 5880 podopiecznych, w tym 5569 dzieci do lat 18, wśród których dziewczęta stanowiły 49,6% (2765 osób).

W zbiorowości dzieci niepełnoletnich objętych opieką znajdowały się 522 osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności i 370 sierot. Dzieci umieszczone po raz pierwszy w rodzinie zastępczej stanowiły 15,3% ogółu. Największy odsetek dzieci wśród wychowanków niepełnoletnich stanowiły osoby

w wieku 7-13 lat oraz 14-18 lat (odpowiednio 41,9% i 38,5%). Dzieci w wieku 4-6 lat stanowiły 12,0%, a w wieku 3 lata i mniej – 7,6%.

Rodziny zastępcze według wieku osoby pełniącej funkcję rodziny zastępczej w 2011 r.

Stan w dniu 31 XII

W rodzinach zastępczych pozostawało 311 dzieci, które w omawianym roku osiągnęły pełnoletniość (o 3,4% mniej niż w roku ubiegłym), w tym 270 (86,8% ogółu) w rodzinach spokrewnionych z dzieckiem. Grupę tę tworzyły głównie osoby nieusamodzielnione, spośród których 298 (95,8%) kontynuowało naukę.

W 2011 roku rodziny zastępcze opuściło 492 dzieci w wieku poniżej 18 lat (o 17,7% więcej niż w 2010 r.), w tym: 191 powróciło do rodziny naturalnej, 93 trafiło do innej rodziny zastępczej, 79 przekazano do adopcji, a 109 skierowano do placówek opiekuńczo-wychowawczych. Rodziny zastępcze opuściło również 208 młodych osób, które w 2011 roku ukończyły 18 lat. Spośród nich 107 usamodzielniało się, w tym 85 założyło własne gospodarstwo domowe, a 18 powróciło do rodziny naturalnej lub krewnych.

STACJONARNE ZAKŁADY POMOCY SPOŁECZNEJ

W województwie mazowieckim w końcu 2011 roku działalność w zakresie stacjonarnej pomocy społecznej prowadziło 220 zakładów oraz 3 filie. Z ogólnej liczby zakładów 45,5% stanowiły domy pomocy społecznej, 27,3% placówki interwencyjne, 15,5% schroniska lud domy dla bezdomnych, a 5,5% domy dla matek. Stacjonarne zakłady pomocy społecznej (łącznie z filiami) dysponowały 14506 miejscami. Ich liczba spadła w ciągu roku o 42 miejsca (0,3%). Nadal największą liczbą miejsc (9575, tj. 66,0% ogółu) dysponowały domy pomocy społecznej.

Według stanu w końcu roku we wszystkich zakładach przebywało 13852 pensjonariuszy, w tym tylko niewielki odsetek (2,5%) stanowiły osoby poniżej 18 roku życia. Najwięcej mieszkańców (67,5%) przebywało w domach pomocy społecznej.

Tabl. 3. **Stacjonarne zakłady pomocy społecznej**
Stan w dniu 31 XII

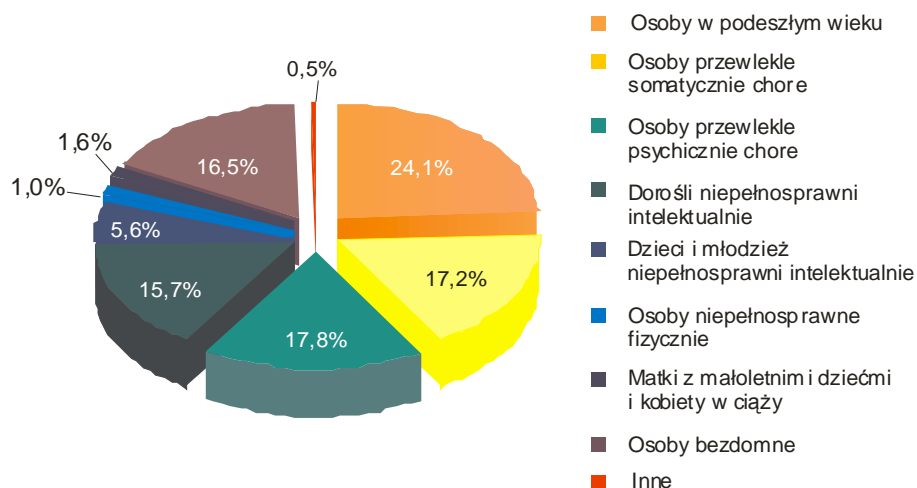
Wyszczególnienie	Placówki (bez filii)	Miejsca ^a	Mieszkańcy ^a
O G Ó Ł E M2010	215	14548	14125
2011	220	14506	13852
Domy pomocy społecznej	100	9575	9356
Placówki interwencyjne.....	60	2039	1908
Schroniska lub domy dla bezdomnych.....	34	2210	2067
Domy dla matek	12	295	226
Noclegownie	5	272	211
Pozostałe	8	107	76
Rodzinny dom pomocy	1	8	8

^a Łącznie z filiami.

Większość przebywających w stacjonarnych zakładach pomocy społecznej to osoby z różnego rodzaju schorzeniami, dlatego zdecydowana większość placówek przystosowuje swoje budynki do potrzeb osób niepełnosprawnych. Najczęstszym udogodnieniem są pochylnie, podjazdy i platformy, posiadały je 134 placówki. Na 220 placówek 103 posiadały windy. Jednak wciąż aż 50 placówek (22,7% ogółu) nie posiadało żadnych udogodnień.

**Struktura mieszkańców zakładów stacjonarnych pomocy społecznej
według grup mieszkańców w 2011 r.**

Stan w dniu 31 XII

Większość mieszkańców stacjonarnych zakładów pomocy społecznej (81,6%) przynajmniej w części uczestniczyła w finansowaniu swego pobytu, pokrywając koszty z dochodów własnych, np. z emerytury, renty, renty socjalnej, zasiłku stałego. Dotyczy to szczególnie mieszkańców domów pomocy społecznej (96,1% ogółu pensjonariuszy).

Na umieszczenie w stacjonarnych zakładach pomocy społecznej oczekiwały 1954 osoby. Najwięcej pensjonariuszy oczekiwało na miejsce w domach pomocy społecznej – 95,6% ogółu oczekujących.

Opiekę nad pensjonariuszami stacjonarnych zakładów pomocy społecznej w końcu 2011 roku sprawowało 7466 osób, tj. 3,4% mniej niż w poprzednim roku. Na 100 pracowników przypadało średnio 185 pensjonariuszy. W domach pomocy społecznej pracowały 6432 osoby (86,2% całego personelu zakładów stacjonarnych). Personel medyczny liczył 1031 pielęgniarek i 66 lekarzy. Na 1 pielęgniarkę przypadało średnio 13 pensjonariuszy, a na 1 lekarza średnio 142.

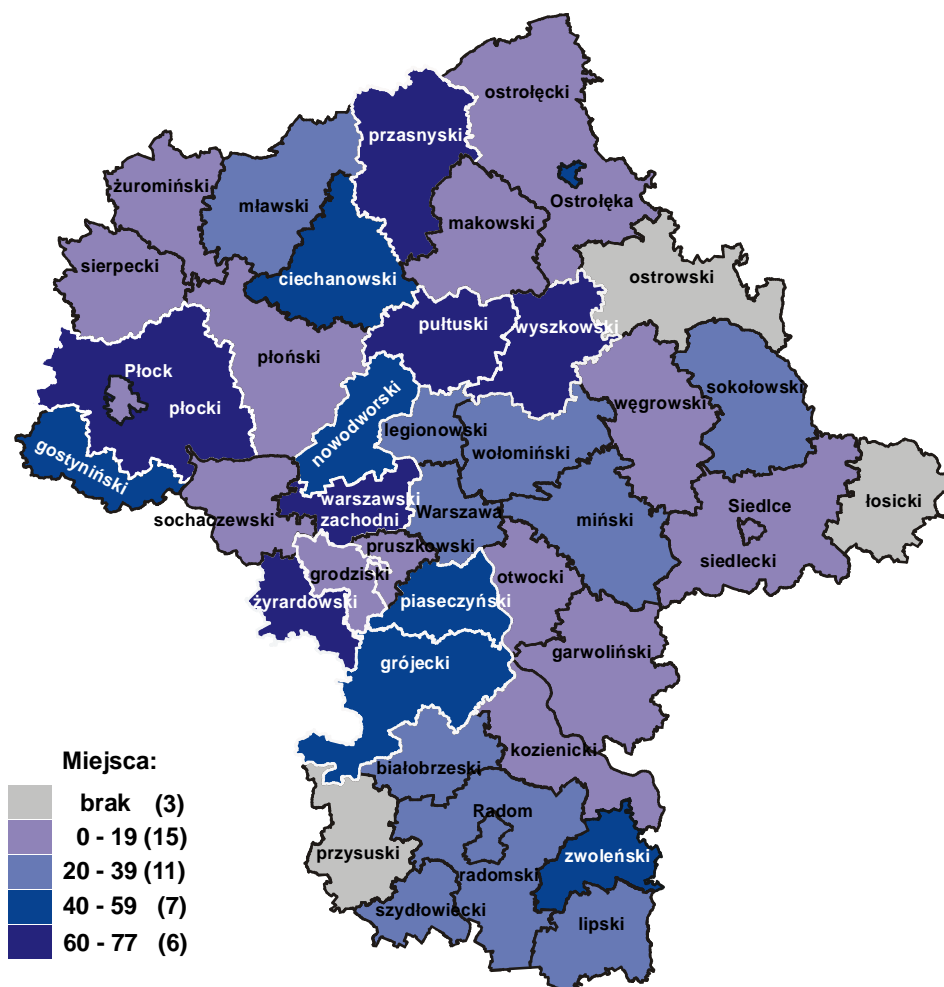
Najwięcej zakładów stacjonarnych pomocy społecznej (po 52 placówki) działało na terenie m.st. Warszawy (z czego najwięcej w dzielnicy Wawer – 10 i Wola – 9 placówek), oraz w podregionie warszawskim zachodnim – tu głównie w powiatach: warszawskim zachodnim (17) i piaseczyńskim (13). W pozostałych podregionach dużą liczbę placówek stacjonarnej pomocy społecznej odnotowano w powiatach: wołomińskim (14 placówek), nowodworskim (10) oraz otwockim i Radomiu (po 8).

Powiaty województwa mazowieckiego charakteryzowały się także znacznym zróżnicowaniem pod względem liczby miejsc w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej w relacji do liczby mieszkańców.

Miejsca w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej na 10 tys. ludności ^a

według powiatów w 2011 r.

Stan w dniu 31 XII

W nawiasach podano liczbę powiatów.

^a Dane mają charakter tymczasowy i po opracowaniu wyników NSP 2011 ulegną zmianie.